

یارانه‌های مصرفی، کمک به افزایش تولید

[حمیده مهدی پور]

یکی از سیاست‌های اقتصادی رایج در کشورهای رویه توسعه و حتی کشورهای توسعه یافته صرف نظر از نوع نظام اقتصادی حاکم، پرداخت یارانه به برخی از کالاها و خدمات است. یارانه یک سیاست صرفاً اقتصادی نیست، زیرا آثار اجتماعی و سیاسی قابل ملاحظه‌ای دارد.

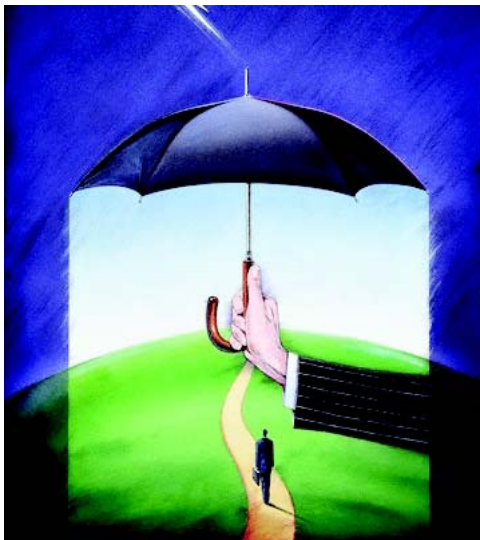
پرداخت یارانه به موازات افزایش نقش دولت در اقتصاد، افزایش می‌یابد و به تدریج هم به لحاظ دامنه سرایت و تعداد کالاها و خدمات مشمول و هم به لحاظ مقدار یارانه برای هر واحد مصرف و به موازات بالا رفتن قیمت‌ها افزایش یافته است. یارانه یک مالیات غیر مستقیم منفی است و وجهه دولت را نزد مصرف کنندگان بویژه مصرف کنندگان کم درآمد بالا می‌برد، در حالی که اتصاد این سیاست در نظر مجامع مالی اقتصاد آزاد و مجامع ملی بین المللی حرکتی برای انباشت از اقتصاد بازار و عدول از سوابق و روش قیمت گذاری کالاها و خدمات تلقی می‌شود.

مشهور یارانه

یارانه یکی از عام‌ترین و بیشت انگیزترین مفاهیم اقتصادی است که با سرنوشته معیشتی قشرهای وسیعی از مردم ارتباطی نزدیک دارد و در میان مباحث اقتصادی رایج به آن دیدگاه‌های گوناگونی ابراز گردیده است. اما از لحاظ معنای لغتی یارانه به معنای کمک، کمک مالی، اعانه امداد یا مبادل آن که به یک خدمت داده می‌شود، به کار می‌رود؛ گرچه از نظر موردی این خدمت اقتصادی ناشناخته‌ای است و در حیطه عمومی لازم دیده شود. همچنین از بخشش‌ها و کمک‌های رایگان مالی که دولت به دستگاه خود به منظور کمک به یک خدمت عمومی می‌دهد نیز به همین نام یاد می‌شود.

یارانه، پرداخت بدون مابه‌ازا به منظور حمایت از مصرف کنندگان و تولید کنندگان است. همچنین تعریف دیگری که می‌توان برای یارانه برشمرد عبارت است از هرگونه پرداخت انتقالی که به منظور حمایت از اقشار کم درآمد و بهبود توزیع درآمد، از محل خزانه دولت و هر نقدی و جسنی به خاتوارها و تولید کنندگان تعلق می‌گیرد.

به طور کلی یارانه یکی از ابزارهای دولت در جهت حمایت از اقشار خاص و همچنین کاهش برخی ناتوانی‌های اقتصادی است. و می‌توان گفت یارانه یکی از انواع پرداخت‌های انتقالی دولت برای جبران یارانه‌های تقسیمی است که کالا یا خدمات مصرفی و یا نهاده‌های تولیدی است. در نظریه‌های اقتصاد کلان

یارانه به عنوان یکی از ابزارهای مالی زمانی می‌تواند مؤثر واقع شود که تمامی شرایط از جمله امنیت سرمایه‌گذاری، نبود ریسک و بی ثباتی در اقتصاد و بازدهی مناسب برای تولید کننده فراهم باشد

لکن در جوامعی که توزیع درآمد ناعادلانه و تورم در حال افزایش باشد و سطح درآمد عده زیادی از مردم پایین‌تر از خط فقر باشد، یارانه به کالاهای اساسی مصرفی یکی از ضرورت‌های حیاتی برای گروه کثیری از مردم می‌گردد.

یارانه‌های تولیدی جهت تولید کالاهای اساسی پرداخت می‌گردد و شامل در اختیار گذاشتن ارزان و گاهی رایگان نهاده‌های تولیدی از قبیل برنج، گندم، شیمیایی و... می‌باشد. هدف از پرداخت این گونه یارانه کاهش هزینه‌های تولید و در نتیجه پایین آوردن قیمت تمام شده برای مصرف کننده است. یارانه‌های خدماتی نیز مربوط به یارانه‌هایی است که به یک خدمت خاصی در جهت افزایش رفاه مصرف کنندگان به عرضه می‌شود.

مهمترین یارانه‌هایی که از سوی دولت پرداخت می‌شود و سهم عمده‌ای را در بودجه دولت دارد مربوط به یارانه‌های مصرفی است. این نوع یارانه، کالاهای اساسی را در برمی‌گیرد که به مهمترین آنها می‌توان به نان، برنج، روغن، قند و شکر و لبنیات اشاره نمود. سهم یارانه‌های مصرفی از کل یارانه‌های پرداختی بالغ بر ۹۰ درصد می‌رسد که این میزان قابل توجهی را در میان یارانه‌های دیگر دارد.

مخاطر یارانه

یکی از مهمترین اهداف عمده و مهم دولتها، ایجاد ثبات اقتصادی است. ثبات اقتصادی یعنی اشتغال کامل در اقتصاد، حفظ سطح مناسب قیمت‌ها و برقراری عدالت اجتماعی و کاهش فقر و شکاف فاصله طبقاتی جامعه است. بنابراین دولت به منظور حمایت از اقشار کم درآمد جامعه و تثبیت اقتصادی و همچنین جلوگیری از افزایش قیمت‌ها یارانه را به عنوان یکی از ابزارهای مالی انتخاب نموده است. این سیاست مالی به دلیل اینکه بعد تقاضا از تحرک می‌کند نهایتاً با افزایش میزان تولید می‌تواند منجر به تحکیمات تقاضا آثار قابل ملاحظه‌ای دارد. این سیاست زمانی می‌تواند امنیت واقع شود که تمامی شرایط از جمله امنیت سرمایه‌گذاری، نبود ریسک و بی ثباتی در اقتصاد و بازدهی مناسب برای تولید کننده فراهم باشد در این صورت دولت از پرداخت یارانه تقاضا را برای کالاهای مورد نظر افزایش داده که این امر به تبع خود تولید کننده را در مسیر تولید بیشتر به حرکت درمی‌آورد. اما زمانی که محدودیت عرضه به دلیل موانع مهم تولیدی وجود دارد سبک‌سازهای قیمتی نیز نمی‌تواند برای تولید کننده انگیزه بیشتر تولید را ایجاد نماید.

گرفته شد که ذیل این مفاهیم، اهدافی در جهت کاهش و حذف یارانه را نیز دنبال می‌کرد. این اهداف در برنامه دوم توسعه کشور شکل جدی‌تر به خود گرفت ولی با این حال در مورد برخی از اقلام اساسی از جمله سوخت، گندم، قند و شکر، روغن نباتی و چند قلم دیگر از کالاها یا فشارهای اجتماعی و سیاسی برخی دیدگاه‌های کارشناسی مخالف، مواجه گردید.

در برنامه سوم توسعه مباحث مربوط به پرداخت یارانه‌ها، سیاست‌های حمایتی همچنان پیگیری شد، به طوری که بر اساس ماده واحده اصلاحیه مواد (۴۶) و (۴۷) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، دولت مکلف شد با انجام مطالعات و بررسی‌های کارشناسی، اقدامات قانونی به منظور هدفمند نمودن پرداخت یارانه کالاهای اساسی و حامل‌های انرژی را انجام دهد به طوری که از سال سوم برنامه مذکور نظام پرداخت یارانه با کمیته مشخص در راستای تحقق اهداف جدول منضم و تغییر یابد.

مطابق ماده ۱۳۶۰ صرف کالاهای یارانه‌ای و جلوگیری از قاچاق کالاها تسهیل و توسعه سرمایه‌گذاری و حمایت از تولید داخلی کالاهای یارانه‌ای

کاهش سهم طبقات با درآمد بالا و افزایش سهم طبقات با درآمد پایین از یارانه‌ها جایگزین نمودن تدریجی طرح‌های رفاه اجتماعی به جای پرداخت یارانه تأمین منابع برای سرمایه‌گذاری زیر بنایی و محرومیت زدایی کشور و توسعه اشتغال توسعه اشتغال مولد با اعطای وام از محل درآمدهای حاصله

در قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور نیز همین سیاست‌ها با اهداف ذکر شده دوباره تفسیر شده‌اند.

انواع یارانه

یارانه را از نظر نوع پرداخت می‌توان به سه گروه تقسیم بندی نمود که شامل یارانه‌های مصرفی، یارانه‌های تولیدی و یارانه‌های خدماتی می‌باشند. یارانه به کالاهای مصرفی می‌تواند دارای اهدافی از جمله ثبات اقتصادی و جلوگیری از افزایش قیمت کالاهای اساسی مشمول یارانه باشد. یارانه‌های مصرفی عموماً خصلتی فزاینده دارد و سبب افزایش تقاضا برای کالاهای مشمول آن می‌شود و همواره هزینه‌های سنگین بر بودجه دولت تحمیل می‌نماید و در درازمدت نمی‌تواند توجه پذیر باشد،

شاخص بهای مصرفی افزایش یافت. به همین منظور برای جلوگیری از تورم بالا و همچنین تمرکز امور برای صندوق حمایت از مصرف کنندگان تأسیس گردید. پس از پیروزی انقلاب اسلامی به دلیل شروع تحریم‌های گسترده اقتصادی و جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، عرضه کالاها و خدمات در کشور دچار نوسانات و مشکلات عدیده‌ای شد. لذا در تشکیلات اجرائی و نحوه توزیع کالاهای یارانه‌ای تغییراتی به وجود آمد. به موجب مصوبه شورای انقلاب در سال ۱۳۵۸ سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان را مرکز بررسی قیمت‌ها ایجاد شد و سازمان حمایت تشکیل گردید. فعالیت این سازمان از سال ۱۳۶۰ به بعد جدی گردید و به قیمت گذاری کالاهای وارداتی و نیز تولیدات داخلی ضروری مبادرت ورزید.

در سال‌های دهه ۱۳۶۰ به علت جنگ و درگیری، کشور با نظام اقتصادی بی ثباتی روبه‌رو بود. کاهش تولید در این سال‌ها باعث گردید که دولت با طرح سهمیه بندی کالاهای اساسی و پرداخت یارانه و نظارت بر توزیع و قیمت کالاها، شتاب تورم را مهار کند.

پس از جنگ به دلیل صدمات ناشی از آن بر پیگیره اقتصاد کشور و کاهش تولید، دولت به سهمیه بندی و نظارت بر توزیع و قیمت کالاها و خدمات به منظور جلوگیری از افزایش تورم، ادامه داد؛ به طوری که رد پای این سیاست‌ها را می‌توان در برنامه توسعه اول پیگیری کرد. لازم به ذکر است که همزمان با آغاز برنامه اول توسعه سیاست‌هایی نیز تحت عنوان سیاست‌های تعدیل اقتصادی از ابتدای سال ۱۳۷۰ توسط دولت وقت در جهت آزاد سازی و خصوصی سازی هرچه بیشتر به کار

مصرف کنندگان کم درآمد شهری، نان ارزان عرضه کرد. نخستین نظام سهمیه همراه با اعطای یارانه در ایران در هنگام جنگ جهانی برقرار شد و نان به عنوان مهمترین کالای مصرفی سهمیه بندی گردید. سابقه پرداخت یارانه به مفهوم امروزی نیز به دهه ۱۳۴۰ برمی‌گردد که در آن زمان به گوشت و گندم اعطای می‌شد؛ البته رقم آن قابل توجه نبود. به عنوان مثال کل میزان پرداخت‌های یارانه توسط دولت تا سال ۱۳۵۱ به ۱۶۶۸ میلیون ریال رسید که این میزان تنها ۱۴ درصد کل یارانه‌های پرداختی سال ۱۳۵۲ بود. با افزایش قیمت نفت و بالا رفتن درآمدهای دولت در سال ۱۳۵۴ پرداخت یارانه رشد و فزونی یافت. همچنین در سال‌های بعد از ۱۳۵۳ به دلیل افزایش شدید واردات و نسیب به سال‌های قبل،

یارانه‌های مصرفی در قالب تابع مصرف و تحت عنوان پرداخت‌های انتقالی دولت به مصرف کنندگان مطرح می‌شود.

چگونگی پیدایش یارانه در ایران

در ایران سابقه یارانه به قحطی‌های ناشی از جنگ‌های جهانی و مسئولیت دولت در تأمین غله و نان بر می‌گردد که اگر یارانه‌های آشکار هم نبود در واقع از طریق حمایت‌های دولتی و تحمل هزینه‌های آن از سوی دولت وجود داشته است. در سال ۱۳۱۵ به جهت وضعیت مناسب آب و هوایی، تولید گندم از سطح مورد نیاز کشور فزونی گرفت و قیمت آن سیر نزولی پیدا کرد. در آن هنگام دولت وقت به منظور حمایت از کشاورزان، گندم را با قیمتی بالاتر از قیمت بازار از کشاورزان خریداری کرد و براسای

آیا؟

با این تعداد لغت که بلد هستید می‌توانید به زبان انگلیسی صحبت کنید؟

می‌توانید یک داستان یا روزنامه را به انگلیسی بخوانید؟

تا به حال دقت کرده‌اید که چه تعداد لغت را به انگلیسی بلد هستید؟

قاصدک شیوه نوین آموزش زبان انگلیسی

Ghasadak

New Method of Language Teaching

شیوه نوین آموزش

قاصدک